

АТЛАНТИЧЕСКИ ПАСИАНСИ

КАК И ТАЗИ СЕДМИЦА НЕ ВЛЯЗОХМЕ В НАТО

Соломон ПАСИ

Три събития от седмицата я определиха като най-атлантическата през първата половина на 1992 г.

ПЪРВО СЪБИТИЕ. На 5 юни отбелязахме 45-тата годишнина, откак Държавният секретар на САЩ Джордж Маршал обяви епохалния си план за възстановяване на следвоенна Европа. Планът "Маршал" стана родител не само на нова Европа, но и на почти всички създадени след него евроатлантически структури, а оттам и на новия световен ред. Стимулирани от Маршал бяха не само процъфтяващите и до днес ОИСР, ЕО, ЗЕС, НАТО, СССЕ и САСС, но и Коминформ, СИВ и ОВД, които се провалиха просто защото по замисъл бяха отрицанието на свободната воля и инициатива. На този ден, 5 юни, страната ни, отказала през 1947 г. помощта по плана "Маршал", може пак да промълви "45 години стигам!".

ВТОРО СЪБИТИЕ. Заседанието на Парламентарната асамблея на Западноевропейския съюз, ЗЕС, завърши с една нечувана новина.

ЗЕС обединява 9 от 11-те общи членки на НАТО и ЕО, а именно 12-те от ЕО без Гърция, Дания и Ирландия.

Асоциирани членове на ЗЕС са останалите 5 държави от еврогрупата на НАТО, според който статут и върху тях се простират европейските мерки за сигурност. Заченат през 1948 г., и реактивиран през 1984 г., ЗЕС олицетворява стремежа към обща европейска отбрана и към заздравяване на европейския стълб на НАТО. Иначе казано, ЗЕС е едновременно и европейски конкурент, и партньор на НАТО и интеграцията в двата съюза не може да бъде друга освен паралелна.

А нечуваната (и едва отразена в печата ни) седмична новина беше, че Парламентарната асамблея на ЗЕС предложи Полша, Чехо-Словакия и Унгария за асоциирани членове на ЗЕС, сиреч за равноправни в съюза с останалите европейски членки на НАТО. За България отново остана утехата, че може би някой ден и на нас ще предложат онова, което правителството ни още не знае как да си поиска. А моментът беше добър. Пак през седмицата ние подкрепихме санкциите срещу Сърбия и Черна Гора и в замяна трябваше да получим не само потупване по рамото и похвала пред строя, а реални гаранции за сигурността ни, най-пряко застрашена от пожара у западните комшии.

ТРЕТОТО СЪБИТИЕ беше срещата в Осло на Съвета на НАТО. Там Алиансът порасна и възмъжа: той отхвърли рождената си догма, според която не можеше да праща свои сили извън зоната на действие на договора. Тази уникална по същество поправка към Договора от 1949 г. го превръща от отбранителен в умиротворителен. Тя прави теоретически удовлетворим дори премиерския ни зов за НАТО-вска намеса в остатъчна Югославия като последна компенсация за нарасналата ни изолация. Не е сигурно дали този зов ще бъде запомнен някога в НАТО, но е безспорно, че той няма да бъде забравен никога в Сърбия.

И друго решение бе взето в Осло: Албания като член-основател на Варшавския договор беше приета в Североатлантическия Съвет за сътрудничество, САСС, сиреч тя почти прекрачи от Третия свят в "Първия" рамо до рамо с България. Остава да честитим на Албания, а на себе си да пожелаем поне да не заемаме освободеното от нея място.

Седмицата беше паметна и с референдума в Дания, който показа, че и най-малобройни народи могат да съчетаят членството си в най-елитните структури с независимост на политиката си. Както и обратното.